

AİLE KATILIMININ OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE VE 2006 OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMINDAKİ YERİ

Ayşenur YAZAR*
Meryem ÇELİK**
Mehmet KÖK***

Özet : Günümüzde okul öncesi eğitimde aile katılımına verilen önem giderek artmaktadır. Yapılan araştırmalar göstermektedir ki eğitimde ailenin desteğini alan okul ve öğretmenler öğrencilerde istedik yönde davranış kazandırmada ve kurum hedeflerine ulaşmada daha başarılıdır. Ayrıca okulda öğretilen bilgiyi günlük hayatına uygulayan öğrenci, okulda öğretilenlerin evde devam ettirilmesi suretiyle elde ettiği bilgiyi kalıcı hale getirir.

Öğretmenler, alanlarında ne kadar uzman olurlarsa olsunlar, öğrencilerinin ilk eğitimi aldığı aileyi eğitime katmadan programlarını gerçekleştirmeleri güç olur. Ülkemizde aile katılımının eğitim açısından önemi fark edildiği için aile katılım çalışmalarına programlarda zamanla daha ayrıntılı şekilde yer verilmiştir. 2006 okul öncesi eğitim programı, aile katılımını en geniş şekilde ele almıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi eğitim, program, aile katılımı

I. Giriş

Okul öncesi eğitimin önemi anlaşılınca birlikte bu eğitimin kalıcılığını arttırmanın yolları araştırılmış ve eğitime çevrenin de katılımının önemi anlaşılmıştır. Çocuğun en yakın çevresi ailesidir. Okulda verilen eğitim, ailede de destek görmeli ve pekiştirilmelidir ki öğrenci yeteri kadar faydalanabilsin.

Erken çocukluk yılları, hızlı büyüme ve gelişmenin olduğu, pek çok değişiklikler ve başarılarla dolu olan bir dönemdir. Aile katılımı, özellikle bu sürecin önemli bir parçasıdır. Araştırmalar, okul öncesi yılları sırasında beceri gelişimi ile daha sonraki akademik başarı arasında bir bağlantı olduğunu göstermektedir (Reeves, 2007, s. 1).

Aile katılımı; ailelerin kendileri, çocukları ve okul öncesi eğitim programlarına yarar sağlayacak doğrultuda yeteneklerini ortaya koyma sürecidir (Oktay ve diğ., 2003, s. 159). Başka bir tanımda ise aile katılımı; anne-babaların

* Arş.Gör. Atatürk Üniversitesi, K.Karabekir Eğitim Fakültesi, İlköğretim ABD.

** Arş.Gör. Atatürk Üniversitesi, K.Karabekir Eğitim Fakültesi, İlköğretim ABD.

*** Y.Doç.Dr. Atatürk Üniversitesi K.Karabekir Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri ABD

çocukların gelişim ve eğitimlerine katkıda bulunmaları için organize edilmiş etkinlikler bütünüdür (Şahin ve Ünver, 2005).

Eğitim ilk olarak bireyin içinde bulunduğu ailede başlamaktadır. Ailenin bireye sağladığı çevre onun gelişimine yön vermektedir. Bu yüzden çocuğun gelişiminin seyri ailenin çocuğun ihtiyaçlarını karşılama ve onu desteklemesiyle doğru orantılıdır.

Çocuk, ailede ilk eğitim deneyimlerinden sonra kurumsal eğitime geçer. Kurumsal eğitimin ilk kademesi okul öncesi eğitimidir. Bu eğitim aileden soyutlanmış biçimde düşünülemez.

Okul öncesi eğitim kurumları, çocukların aile dışında ilk deneyimleri ve uzun bir dönemi kapsayacak okul hayatının başlangıcıdır. Bu uzun döneme iyi başlarsa ve verimli olursa gelecek dönemlere birey, o ölçüde hazır, güçlü ve donanımlı girecektir. Bilgi aktarımından çok beceri ve davranışların kazandırılmasını temel alan okul öncesi eğitim kurumlarında çocuklara, düşünme, duyarlı, ilgili ve meraklı olma gibi özellikler kazandırılırsa çocukların donanımlı olarak eğitim hayatına devam etmeleri sağlanabilir

Aileler, çocukların günlük aktivitelerine katıldıkları zaman her iki taraf için de faydalı olur. Çocukların diğer çocuklarla etkileşimleri ve yardımlaşmaları sayesinde öğrenme etkinlikleri ve beceri kazanmaları kolaylaşır. Aileler çocukları ile daha iyi ilişki kurarak çocuklarının sosyal duygusal gelişimlerine katkıda bulunurlar (Reeves, 2007).

Okul öncesi eğitim kurumları anne babaya çocuğunun eğitiminde kurumla birlikte olma olanağı sağlar. Ayrıca bu kurumlar aynı duygularla dolu ailelerin bir araya getirilebildiği ve çocuklarının eğitim sorunlarını birlikte çözmeye çalıştıkları yerlerdir (Oğuzkan ve Oral, 2003, s. 97).

Okul öncesi öğretmeni, çocuğun anneden sonra gün boyu birlikte olduğu, ihtiyaçları için başvurduğu bir yetişkindir. Başarılı bir eğitimin gerçekleştirilebilmesi için öğretmenle çocuk arasında güven ve sevgi ilişkisinin kurulması, bunun yanında öğretmenin çocuğu tanınması, onun ihtiyaçlarını ve yaşadığı ailenin özelliklerini de bilmesi gerekir. Bu nedenle öğretmen, aile ilişkisi okul öncesi dönemde her eğitim döneminde olduğundan çok daha önemlidir (Oktay, 2004, s. 203).

Okul öncesi eğitimde aile katılımının varmak istediği nokta, eğitimde devamlılığı ve bütünlüğü sağlamaktır. Okulda verilen eğitimin evde, evde verilen eğitimin okulda desteklenmesi, bir devamlılığın söz konusu olması ve bu sayede hem okulda hem de evde çocuğun istendik davranış değişikliklerine güvenli ve kontrollü bir biçimde ulaşması ana amaçtır (Şahin ve Ünver, 2005)

Coleman ve Churchill (1997; Akt. Ömeroğlu ve diğ., 2004) aile katılımı kavramının aşağıdaki unsurları içermesi gerektiğinden söz etmektedir. Bunlar;

- Çocuğun gelişimi hakkında anne-babaları bilgilendirme
- Çocukları için etkili değişim etmeni olarak anne-baba öğretmenliği
- Anne babalara duygusal destek sağlama

- Çocuklarına öğretmenlik ve rehberlik yapabilmeleri için anne-babaların eğitimi
- Çocuk hakkında anne-baba ve öğretmen arasında karşılıklı bilgi değiş tokuşu
- Öğretmen ve anne baba aktivitelerini içeren ortak programlar planlama
- Anne babalara toplumsal hizmetlerden yararlanmaları için yardımcı değildir.

Okulun da, anne babanın da amacı, çocuklara daha iyi bir eğitim ortamı yaratmak olduğuna göre; okul ve aileler arasında sağlanacak işbirliği, okulun, çevrenin imkanlarından da yararlanarak, daha iyi, daha zengin bir eğitim ortamı haline gelmesinde büyük katkı sağlayacaktır (Oktay, 2004, s. 205).

Öğretmen ve anne baba arasındaki olumlu iletişim ve etkileşim çocuk için olumlu sonuçlar verir. Bu iletişim ailenin okul programlarının hazırlığından başlayarak, okuldaki etkinliklerde çalışma, mönü hazırlıkları, gezi, incelemelerde öğretmene yardım, sağlık konularında katılım, araç-gereç hazırlığında bulunma ve birçok alanı kapsayabilir (Poyraz ve Dere, 2003, s. 99).

Okul öncesi eğitimine aile katılımının kurum açısından, çocuk açısından, öğretmen ve aile açısından faydalarını şöyle özetleyebiliriz:

Kurum açısından: Aile katılım çalışmaları sayesinde ailelerin güvenini ve desteğini kazanan okul, gerek idari gerekse eğitimsel işlerin az bir süre içinde daha etkin bir biçimde yürütülmesini sağlar (Oktay ve diğ., 2003).

- Sorumluluklarını paylaşırlar ve iş tatmininde artış sağlanır (Oktay, 2004; Oktay ve diğ., 2003).

- Ailenin çocukların eğitim etkinliklerine katılması ile kurumun eğitim hedeflerine daha kolay ulaşılabilir. Ayrıca eğitimin kalitesi arttırılarak çocuğun çok yönlü gelişimi desteklenir.

Çocuk açısından: Aile katılım çalışmalarında çocuk, aile ve okul ortamlarının ortak noktada birleşmesi çocukların kendilerini daha güvenli ve desteklenmiş hissetmelerine, uyumlu ve mutlu olmalarına katkıda bulunur.

- Okulda ve evde yapılan etkinliklere daha kolay katılır.
- Günlük hayatında kullanılabileceği davranışları iyi öğrenme ve bu davranışların kalıcı olmasında başarılı olur.
- Aile katılım çalışmaları ile öğretmen ve anne babalar arasında bilgi alış veriş olacağından evde ve okuldaki eğitim farklılıkları ortadan kaldırılarak çocuğun kafasında oluşabilecek çatışmalar giderilmiş olur.
- Birçok yetişkinle tanışma fırsatı bularak iletişim kurabilme fırsatı sağlanmış olur (Oktay ve diğ., 2003; Ömeroğlu ve diğ., 2004).

Öğretmen açısından: Öğretmen aile katılımı çalışmaları sayesinde anne babaları yakından tanıma fırsatı bularak çocuğun okula gelmeden önce sahip olduğu deneyimleri daha iyi bir şekilde değerlendirebilir. Programını bu doğrultuda hazırlayabilir (Ömeroğlu ve diğ., 2004).

- Programını daha kolay uygulayabilmesini sağlar.

- İşlerin paylaşılması ile iş tatmini artar (Oktay ve diğ., 2003, s. 161).
- Aile katılım çalışmaları sayesinde öğretmenler ve okullar ihtiyaçları konusunda daha bilinçli ebeveynlere sahip olurlar. Böylece, anne babalar sınıfa ve okula her türlü desteği kolayca verebilirler (Ömeroğlu ve diğ., 2004).

Eğitim programı, herhangi düzeydeki bir eğitim kuruluşunun, Türk Milli Eğitiminin amaçlarını, o kuruluşun eğitim amaçlarını, bu amaçlara ulaşmak için düzenlenmiş öğretim programları, ders içi ve ders dışı etkinlikleri olarak belirli gün ve haftaların kutlanmasını kapsamaktadır. Ayrıca, öğretim yaşantılarının düzenlenmesinde kullanılan strateji, yöntem ve tekniklerin belirlenmesi ve yukarıda belirtilen amaçların gerçekleşme derecesini belirlemek için yapılan değerlendirme çalışmalarının tümü eğitim programı kapsamında ele alınmaktadır (Büyükkaragöz ve Çivi, 1999, s. 189).

Program geliştirmeyi "eğitim programının hedef, içerik, öğrenme-öğretme süreci ve değerlendirme öğeleri arasındaki dinamik ilişkiler bütünü" olarak tanımlamak uygun görülmektedir. Burada bir eğitim programının dört temel ögesi olduğu vurgulanmaktadır. Bu öğeler; hedef, içerik, öğrenme-öğretme süreci ile değerlendirmedir. Hedef kavramı içinde öğrenene kazandırılacak istendik davranışlar yer almaktadır. İçerik ögesi ile eğitim programında hedeflere uygun düşecek konular düşünülmektedir. Öğrenme-öğretme sürecinde ise hedeflere ulaşmak için hangi öğrenme-öğretme stratejileri, yöntemleri ve tekniklerin seçileceği belirtilmektedir. Ölçme-değerlendirme ögesinde, hedef davranışların ayrı ayrı test edilip, istendik davranışların ne kadarının kazandırıldığı ve eğitimin kalite kontrolü vurgulanmaktadır (Demirel, 2005, s. 5).

Eğitim programları, öğretim programlarını da kapsar. Yani okul içi ve okul dışında yapılması gereken, öğrencide oluşması gereken davranış değişiklikleri, öğretmenin rolü, öğrenme-öğretme faaliyetleri, öğrenciye verilen rol ve eğitimde benimsenen yaklaşım, eğitim ortamlarının niteliği, kullanılacak araç-gereçler gibi unsurların hepsi eğitim programlarının kapsamı içindedir.

Okul öncesi eğitim programı, 0-72 aylık çocukların kurumlarda okul öncesi eğitimin amaçlarını gerçekleştirmek üzere, belirlenen hedefler doğrultusunda kazanılması beklenen davranışlara uygun, planlı ve sistemli eğitim yaşantıları düzenleyerek, sonuçları hedeflere ne ölçüde ulaştığını gösteren değerlendirmeyi de içine alan çalışmalar bütünüdür (Aral ve diğ., 2002, s. 60).

Okul öncesi eğitim programları, o ülkedeki yaygın eğitim görüşüne ve buna bağlı olarak okul öncesi eğitimle gerçekleştirilmesi düşünülen amaçlara göre şekillenir. Bugünün en etkili okul öncesi eğitim programlarının, çocuğun başlattığı etkinliklere daha fazla yer veren programlar olduğu kabul edilmektedir. Böyle bir programda çocuğun gelişmesini bir bütün halinde sağlayacak destekleyici bir çevre ve yetişkinler vardır. Burada öğretmenin rolü destekleyici ve iyileştiricidir. Öğretmen, düşünce ve duygularını karşılıklı bir

etkileşim süreciyle ifade ederek, çocuğun keşfetmesi ve denemesi için ona destek olur (Oktay, 2004, s. 198).

Okul öncesi eğitim kurumları, çocuğun içinde yaşadığı toplumsal çevrenin temel kavram ve alışkanlıklarını kazandırma, temel ilişkilerini düzenleme ve deneyimlerini zenginleştirme açısından oldukça önemlidir. Okul öncesi eğitim kurumlarında nitelikli bir eğitim verilebilmesi, bu kurumlarda uygulanan eğitim programlarının nitelikli olması ile olanaklıdır. Gelişimin en hızlı ve en değişken olduğu bu dönemi iyi bir şekilde değerlendirebilmek ancak çok iyi planlanmış bir eğitim programıyla gerçekleştirilebilir (Güler, 2001, s. 2).

İyi ve etkili bir okul öncesi programında, çocuklarla çocuklar, öğretmenlerle çocuklar, öğretmenlerle anne babalar birbirleriyle sosyal, duygusal ve bilişsel gelişmeyi sağlayıcı bir etkileşim içinde bulunmalıdır. Herhangi bir okul öncesi eğitim kurumu daha kuruluş aşamasında ülkedeki eğitimin genel amaçları çerçevesinde özel amaçlarını da belirlemek için, öğrenci grubunun özel ihtiyaçlarını analiz etmeli, çocukların ihtiyaçlarını onların gelişimlerine göre analiz etmeli, katılan anne babaların değerlerine uygun çocuk yetiştirme tutumlarını, uygulamalarını, görüşlerini saygıyla karşılamalı, nasıl bir bakım ve eğitim programı oluşturacağına karar vermelidir (Oktay, 2004, s. 198).

Okul öncesi eğitimde uygulanacak programlarda özellikle çocukların yetişkinlerin yaşamlarına katılma istekleri ve ihtiyaçları ön planda tutulmalıdır. Okul öncesi eğitim programı, çocukların çevreye ve kendisine karşı duyarlı, yaratıcılığını kullanan, düşünen araştıran, sorgulayan ve katılımcı bireyler olarak sosyal hayatı yaşamalarına ve sonraki öğrenmelerine hazırlık yapmalarına olanak tanınmalıdır. Aynı zamanda çocuğun temel beceri ve yeterliliklerini geliştirebilecek esnek ve çocuk merkezli bir eğitim programı olmalıdır. Nitelikli yapılan araştırma sonuçları, çocuk merkezli programın ilerlemeyi teşvik ettiği ve bu programlarla verilen okul öncesi eğitim etkilerinin kalıcı olduğu yönünde birleşmiştir (Güler, 2001, s. 2).

Zorunlu eğitimden önce çocukta, gelişimine yardım edilmesi ya da hızlandırılması gereken beceri ya da yeterlilikler okul öncesi eğitim döneminde hazırlanacak eğitim programlarıyla sağlıklı bir şekilde kazandırılabilir.

Bu yeterlilik alanları şunlardır (Genç ve Senemoğlu, 2001, s. 2):

1. Kendisinin farkında olma özelliğinin gelişimi,
2. Sosyal becerilerin gelişimi,
3. Kendi kültürünün ve diğer kültürlerin farkında olma becerisinin gelişimi,
4. İletişim becerilerinin gelişimi,
5. Algısal ve devimsel becerilerin gelişimi,
6. Analitik düşünme ve problem çözme becerilerinin gelişimi,
7. Yaratıcılık ve estetik becerilerin gelişimi.

Okul öncesi dönemdeki çocuğa gerekli bilgi, beceri tutum ve alışkanlıkların kazandırılması ve çocukların toplumun değer yargılarını öğrenip,

uygulayabilmesi planlı bir eğitim ve rehberlik hizmetleriyle sağlanabilir. Bu rehberlik görevini belli bir eğitim programı çerçevesinde öğretmen yürütür (Aral ve diğ., 2001, s.52). Bu eğitim programına ailenin katılımını sağlayan öğretmen, daha da başarılı olur.

Okul öncesi eğitim kurumlarında öğretim yaratıcı bir süreci gerektirir. Okul öncesi eğitim öğretmenleri bir biyoloji ya da tarih dersine benzer şekilde plan hazırlamazlar. Ancak, zihinlerinde her gün bir amaç ya da plan olmadan, ne yapacaklarına karar vermeden de çalışamazlar. Aksine okul öncesi öğretmenleri plan hazırlarken çocuğun tüm gelişim alanlarını destekleyen program çerçevesinde oluşturulan programın felsefesi, amaç ve kazanımlarını da göz önünde bulundururlar. Okul öncesi eğitim programı yetişkinler, öğrenciler ve öğrencilerin yaşlıları ile materyallerle etkileşimde bulunmaları için planlanmış eğitim ortamlarında ne yapacakları konusunda bir çerçeve niteliği taşır (Dodge ve Colker, 1999, s. 1).

Anne babalar her zaman kişilik özellikleri, maddî olanakları ve yaşam koşulları nedeniyle programa aktif olarak katılamayabilirler ya da katılmak istemezler. Anne babalar bu konuda zorlanmamalı, sınıf dışındaki etkinliklere katılmaları sağlanmalıdır. Öğretmen ve anne-babalar birlikte çalışarak kendi yetenekleri, ilgileri ve kariyerlerini kullanabilecekleri sınıf etkinlikleri geliştirmelidir (Ömeroğlu ve Yaşar, 2005).

Ailelerin eğitim programlarına katılımları sonucu bilgi, davranış ve tutumlarında meydana gelecek istendik değişiklikler, toplum bilincini ve duyarlılığını eleştirerek toplumun eğitim politikalarına katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

Okul öncesi eğitim programlarında aile katılım çalışmalarını incelediğimizde aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Akyüz tarafından yapılan araştırmada, ülkemizde anaokullarının ilk programları ile programda yer alan derslerin açıklamaları ve uygulamaya konmasına ilişkin resmi görüşler ve istekler yer almaktadır. Akyüz tarafından yayınlanan makalede, bu belge hakkında ayrıntılı olarak bilgi verilmiştir. Bu belgede 6 Ekim 1913 tarihli Geçici İlköğretim Kanunu'nda anaokullarına ilişkin bazı düzenlemeler öngörüldüğü açıklanmaktadır. Akyüz'ün makalesinde programla ilgili ayrıntılı bilgiye yer verildiği görülmektedir (Akyüz, 2004, s. 51). Fakat 1914 Programında aile katılımı ile ilgili hiçbir bilgi yer almamaktadır.

MEB.1952 Programında ilk kez aile katılım çalışmalarına değinilmektedir. Bu programda çocuğun okula başladığı ilk günlerde ailenin nasıl davranması gerektiğine ilişkin bilgiler ve öğretmenin çocuğa alışmasının daha kolay olması için ev ziyaretlerinde bulunabileceğinden bahsedilmektedir. Çocuğun özgür yetişmesi açısından aile katılımının önemine değinilmektedir. Çocuklar hakkında bilgi, velilerle ilişkilerin nasıl olması ve ailelerin hangi konularda bilgilendirilmesinin gerektiği konusunda açıklayıcı bilgiler bulunmaktadır.

MEB.1981 Programında aile katılım çalışmaları ile ilgili herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır.

MEB.1989 Programında ise okulöncesi eğitimin ilkelerinde “bu eğitimin okul aile işbirliği içerisinde verilmelidir” ifadesi okul öncesi eğitimde aile katılım çalışmalarına önem verildiğini göstermektedir.

MEB.1994 Programında aile katılım çalışmaları daha ayrıntılı şekilde ele alınmaktadır. Bu programda “Okul-aile işbirliği kurularak; anne-babaların eğitim ortamına katılımı ve katkıda bulunmaları sağlanmalıdır” ifadesi Ana sınıfı programının uygulanmasında dikkat edilecek hususlar arasındadır. Aile katılımı “Kreş Programı” kısmında Anne-Baba Eğitimi, ailelere aylık bültenler yollama, Kurum Haberler Köşesi açma, Dilek Kutusu Koyma, Ailelere Eğitimci Programlar ve Tartışma Konuları Sunma, Ailelerle Tanışma, Kuruma Kabul Etme ve Uyum Sağlama, Eğitici Geziler Düzenleme, Bireysel İlişki Kurma, Dönem Sonlarında Rapor Verme, başlıkları yer almaktadır.

MEB. 2002 Programında aile katılımı çok önemli bir yere sahiptir. Bu programda çocukların gelişiminde ailenin önemi düşünülecek olursa öğretmenin ve ailelerin işbirliği içinde olması gerektiği vurgulanmaktadır. Programda öğretmenin, her çocuğun evine bir yarıyılıda en az iki kez ev ziyareti yapmaya özen göstermesi önerilmektedir. ‘Ailenin Çocuğun Eğitimine Katılımının Sağlanması’ başlığı altında açıklayıcı bilgilere de yer verilmektedir. Ayrıca öğretmenlere aile katılım çalışmalarına yardımcı olabilecek örnek etkinliklerde sunulmaktadır.

MEB. 2006 Okul Öncesi Eğitim Programında aile katılımına ayrı bir başlık altında ayrıntılı bir şekilde yer verilmiştir. Aile katılımı ile verilen eğitimin kalıcılığının arttırılacağı ve okul öncesi eğitimin hakkında öncelikle ailelerin bilinçlendirilmesinin gerekliliği vurgulanmaktadır. Öğretmenin her ne kadar alan bilgisi ve formasyon eğitimi almış olması ile birlikte ailenin kendi çocuğunu öğretmenden daha iyi tanıdığı ve eğitimi konusunda pek çok bilgiye sahip olması sebebi ile öğretmen-aile işbirliği içerisinde eğitim verilmesi gerektiği ifade edilmektedir.

Bu programda, okul öncesi eğitimde aile katılımı, “aile eğitim etkinlikleri”, “aile iletişim etkinlikleri”, “ailelerin eğitim etkinliklerine katılımı”, “ev ziyaretleri”, “evde yapılabilecek etkinlikler”, “bireysel görüşmeler” “toplantılar”, “yönetim ve karar verme süreçlerine katılım” ana başlıkları altında ele alınmaktadır. Öğretmenin, programdaki etkinliklerin hangilerinde aile katılımına yer vereceğini yıllık ve günlük planlarında belirtmesi tavsiye edilmektedir(MEB, 2006, s.78).

MEB.2006 Okul Öncesi Eğitim Programında Aile Eğitim Etkinlikleri: Aile eğitim etkinlikleri çocuk sağlığı, gelişim, davranış yönetimi, iletişim, beslenme, ruh sağlığı gibi konularda ailelerin bilgi ve becerilerini geliştirmeye yönelik sistemli ve planlı çalışmalar olduğu belirtilmektedir. Aile eğitiminin toplantılar, konferanslar, bireysel görüşmeler ya da makaleler, broşür, el kitabı,

dergiler gibi basılı araçlar ve eğitim panoları yolu ile yapılabileceği ifade edilmektedir.

Aile eğitim etkinliklerinden olan eğitim toplantıları sırasında, iyi düzenlenmiş bir ortam hazırlanması, sağlıklı etkileşim gerçekleştirilerek, ebeveynlere teorik bilgilerden çok günlük yaşamda kullanabilecekleri sorunların çözümüne yönelik bilgiler sunulması, ebeveynlerin aktif katılımı sağlanarak, deneyimlerini paylaşmaları için fırsat verilmesi gerekliliği vurgulanmaktadır.

Konferansların da önceden belirlenen konularda ya da genel konularda öğretmen, yönetici ya da davet edilen bir konuk tarafından verilebileceği belirtilmektedir.

Eğitim panolarının, ebeveynlerin çocuklarını bırakmaya ya da almaya geldikleri sırada dikkatlerini çekebilecek bir tarzda ve kolay okunabilir, farklı materyallerle düzenlenmiş şekilde hazırlanabileceği ifade edilmektedir.

Ailelerle hem evde hem de okulda uygun ortam sağlanarak bireysel görüşmeler sırasında onlarla fikir alışverişinde bulunulabileceği ve bunun için bireysel görüşme çizelgesi hazırlanması tavsiye edilmektedir.

Çalışmalara başlamadan önce ailelerin ilgi ve ihtiyaçlarını belirlemek amacı ile yazılı bir form verilmesi ve bu formların analizi sonucunda ortaya çıkan ihtiyaçlara göre hangi konunun hangi etkinlik yoluyla ve ne zaman yapılacağı planlanması belirtilmektedir.

MEB.2006 Okul Öncesi Eğitim Programında Aile İletişim Etkinlikleri:

Kolay iletişim sağladığı için telefon görüşmeleri tavsiye edilmektedir.

Kitapçıklar-etkinlik örnekleri başlığı altında, öğretmen rehberliğinde çocuklar tarafından hazırlanan yemek, adres, gezi gibi konuları kapsayan kitaplar ve çocukların yaptıkları resimlerin aileye gönderilebileceği belirtilmektedir. Bu etkinliklerin ailelere gönderilmeden önce çocukların bu etkinlikleri için anlattıkları hikayeler, yaparken söyledikleri şarkılar ve dil ile ilgili diğer ayrıntıların, etkinliklerin arkasına kaydedilerek ya da ayrı bir not ile ailelerin bilgilendirilmesi önerilmektedir.

Çocuklar için önemli olayların teyp ya da fotoğraf makinesi ile kaydedilerek aileyle paylaşılabilmesi ifade edilmektedir.

Etkili iletişim için duyuru panolarının hazırlanabileceği, çocukların etkinlikleri, öğretmenin özel notları ayrıca bazı firmaların çıkardıkları el ilanlarının bu tahtaya iliştilerilebileceği belirtilmektedir.

Ailelere, topluma ve yöneticilere bilgi vermek amacı ile haftalık, aylık ya da on beş günde bir hazırlanabilecek haber mektupları yine aileden okula, okuldan aileye olmak üzere iki yönlü bir süreç olan yazışmaların aile ile iletişimi sağlayan önemli araçlar oldukları ifade edilmektedir.

Çocuklarla ilgili gelişimsel bilgilerin ve sanat etkinliklerinin toplu dosyalara konulması tavsiye edilmektedir.

Toplantıların nasıl ve ne zaman yapılacağı, içeriğinin nasıl olması gerektiği hakkında ayrıntılı bilgi verilmektedir.

Aileleri etkinliklere katmak için okul ziyaretleri planlanması gerekliliği vurgulanmaktadır.

Geliş-gidiş zamanlarının aile ile iletişim açısından önemli fırsatlar olduğu belirtilmektedir.

MEB.2006 Okul Öncesi Eğitim Programında, Ailelerin Eğitim Etkinliklerine Katılımı : Programda, ailelerin sınıf etkinliklerine katılımının birçok şekli olduğu belirtilmektedir. Bazı programlarda ailenin, günlük etkinliklerde öğretmenin yardımcısı gibi görev alabileceği, bazı programlarda ise sadece belirlenmiş zamanlarda özel bir etkinlik için yardım etmeye davet edilebileceği ifade edilmektedir. Ayrıca müzik, dans, sanat gibi özel yetenekleri olan ailelerden yararlanılabileceği ve bazen de ailelerin yalnızca gezilerde ve özel toplantılarda davet edilebileceği yer almaktadır.

Ailelerin etkinliklere katılımını belirlemek için onlara öncelikle “Ebeveyn Katılım Formu” uygulanmasının ve yapılacak çalışmaların bu formdaki bilgiler doğrultusunda planlanması ve uygulanması ifade edilmektedir.

MEB.2006 Okul Öncesi Eğitim Programında, Ev Ziyaretleri: Ev ziyaretlerinin çocuk açısından, aile açısından, öğretmen açısından önemi ve gerekliliğine değinilerek her çocuk için yılda en az iki kez ev ziyareti yapılması önerilmektedir. Ziyaretlerin hangi etkinlikleri kapsayacağı ve nasıl olması gerektiği ayrıntılı olarak açıklanmaktadır.

MEB.2006 Okul Öncesi Eğitim Programında, Evde Yapılacak Etkinlikler: Ailelerin okul öncesi eğitim hakkında bilgi edinmeleri, çocukların gelişimlerini desteklemeleri, çocukları ile zaman geçirmeyi öğrenmeleri ya da özel bir gereksinim nedeni ile çocuğun bireysel olarak desteklenmesi amaçları ile ailelere evde yapılabilecek bireysel etkinlikler ya da ev programları hazırlanabileceği ifade edilmektedir. Bu çalışmaların nasıl olması gerektiği hakkında programda bilgi verilmektedir.

MEB.2006 Okul Öncesi Eğitim Programında, Yönetim Ve Karar Verme Sürecine Katılımı: Başarılı bir aile katılımının ancak ailelerin amaçlar, hedefler ve politikaların belirlenmesinde karar verme süreçlerine katılımları ile gerçekleşeceği vurgulanmaktadır. Yine ailelerin program çalışmalarının başlangıcından sonuna kadar eğitim politikasının belirlenmesinde sürece doğrudan katılmalarının gerekliliği vurgulanmaktadır.

MEB.2006 Okul Öncesi Eğitim Programında “Okul Öncesi Eğitimden İlköğretime Geçişte Öğretmenin, Ailenin, Görev ve Sorumlulukları” ayrı bir bölüm olarak ele alınmaktadır. Bu bölümde, çocuğun ilköğretime hazırlık aşamasında ailenin desteğini almanın önemi vurgulanmaktadır. Buna ilaveten çocuğun okuldaki başarısında başlıca etkenlerden biri olan okuma isteği, okula karşı olumlu bir tutum oluşturma ancak ailenin yardımıyla gerçekleştirilebileceği ve ailelerin bu konuda bilgilendirilmesinin de üzerinde durulmaktadır.

Bu bölümde “Aileye Rehberlik” başlığı altında ailelere her ay çocukta kazanılması beklenen davranışlara yönelik değerlendirme formunun

gönderilerek ve öğretmenin doldurduğu değerlendirme formu ile ailelerin doldurmuş olduğu form karşılaştırılmasının önemine değinilmektedir. Ayrıca rehberlik amacıyla seminerler verilmesi, çocukların ilköğretime başladıklarında ailelerin dikkat etmeleri gereken hususlar hakkında bilgilendirilmeleri üzerinde durulmaktadır. İlköğretime geçişte ailenin sorumlulukları programda ayrıntılı olarak açıklanmaktadır.

Öğretmenlere yardımcı olmak amacı ile hazırlanan Öğretmen Kılavuz Kitabında aile katılımı yıllık ve günlük planlar içerisinde yer almış ve etkinlik örneklerinde ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

Sonuç olarak, Çocuk, ailede ilk eğitim deneyimlerinden sonra kurumsal eğitime geçer. Kurumsal eğitimin ilk kademesi okul öncesi eğitimidir. Bu eğitim aileden soyutlanmış biçimde düşünülemez. Aile katılımı sayesinde ailenin okulla ilişkisi ve işbirliği artar. Öğretmenlerle aile arasındaki etkileşimin artmasıyla çocuklar okulu, sosyal hayatı içinde görür ve topluma uyumda daha başarılı olur. Ailesi okul programına katılan çocukların akademik başarılarında artış görülürken, uyumsuz ve istenmedik davranışlarında azalma olur. Yapılan araştırmalar göstermiştir ki, okul öncesi eğitimde aile katılımının kurum açısından, çocuk açısından, öğretmen ve aile açısından faydaları oldukça fazladır. 2006 Okul Öncesi Eğitim Programında aile katılımına ayrıntılı olarak yer verilmektedir. Hazırlanan programda, eğitimde sürekli ve kalıcı başarıyı arttırmak hususunda aile desteğini almanın önemi vurgulanmaktadır. Etkinlikler konusunda ayrıntılı olarak bilgi verilmektedir.

Abstract : Today, the value placed on parent involvement is increasing. Studies show that with parent involvement schools and teachers can make desired changes in students' behaviors and are able to fulfill their educational goals. In addition, students are able to apply the knowledge they gained at school to their daily lives including their home. By doing so, knowledge becomes permanent.

Teachers, no matter how knowledgeable they are, without including parents –the first teachers- in the education process, would face difficulties to fulfill their goals regarding their educational programs. Since the value of parent involvement is understood, in the course of time, it is included with details in programs in Turkey. Parent involvement is mentioned in great details in the program of 2006.

Key Words: Early childhood education, program, parent involvement

Kaynakça

Akyüz, Yahya (2004). “ Anaokullarının Osmanlı’da İlk Programları ve Ders Uygulamaları ile Yaratıcı Drama’nın İlk İzleri”. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, sayı: 51.

<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayi51/akyuz.htm> 16.02.2007.

Aral, Neriman., Kandır, Adalet. ve Can Yaşar, Münevver, (2002), **Okulöncesi Eğitim ve Okul Öncesi Eğitim Programı**, 2. Baskı, YA-PA Yayınları, İstanbul.

- Büyükkaragöz, Savaş ve Çivi, Cuma, (1999), **Genel Öğretim Metodları**, Beta Yayınları, İstanbul.
- Demirel, Özcan, (2005), **Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme**, PegemA Yayıncılık, Ankara.
- Dodge, D.T, Colker, L. J. (1999), **The Creative Curriculum For Early Childhood**, Teaching Strategies Inc, Tenth Edition, Washington,
- Genç, Şengül., Senemoğlu, Nuray, (2001), **Okul Öncesi Eğitimi, İlköğretimde Etkili Öğretme ve Öğrenme Öğretmen El Kitabı**, Modül 12, Milli Eğitim Bakanlığı Projeler Koordinasyon Merkezi Başkanlığı, Ankara.
- Güler, Duygu Saniye (2001), *4-5 ve 6 Yaş Okulöncesi Eğitim Programlarının Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- M.E.B. (1952) **Ana Okulları Program Yönetmeliği ile Ana Okullarına Öğretmen Yetiştirme Kursu Geçici Programı**. V. Milli Eğitim Şurası Dokümanları No:2, Milli Eğitim Basımevi, Ankara.
- M.E.B.(1981). **X. Milli Eğitim Şurası**. Öneriler, Konuşmalar, Kararlar, Ankara.
- _____.(1989).Okul Öncesi Eğitim Programı. *Tebliğler Dergisi*. Cilt : 52, Sayı : 2293, Milli Eğitim Basımevi, Ankara,
- _____. (1994).**Okul Öncesi Eğitim Programı**. Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.
- _____. (2002). **36-72 Aylık Çocuklar İçin Okul Öncesi Eğitim Programı**. Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü, Milli Eğitim Basımevi, Ankara.
- _____. (2006), **Okul Öncesi Eğitim Programı (36-72 Aylık Çocuklar İçin)**, Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Oğuzkan, Şükran. Oral, Güler (2003), **Kız Sanat Okulları İçin Okulöncesi Eğitimi**, MEB, İstanbul.
- Oktay, Ayla, (2004), **Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem**, Epsilon Yayınları, İstanbul.
- Oktay, Ayla, Gürkan, Tanju, Zembat, Rengin ve Polat Unutkan, Özgül, (2003), **Ne Yapıyorum? Neden Yapıyorum? Nasıl Yapmalıyım?** Ya Pa Yayınları, İstanbul.
- Ömeroğlu, Esra, Kandır, Adalet; ve Ersoy, Özlem, (2004), **Yıllık Plan Örnekleri ve Aile Katılımı Çalışmaları**, Morpa Yayınları, İstanbul.
- Ömeroğlu, Esra, Can Yaşar, Mürüvvet, (2005), “Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Ailenin Eğitime Katılımı”, *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, Sayı: 62.
- <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayi62/icindekiler.htm> 30.11.2007
- Poyraz, Hatice, Dere, Hale, (2003), **Okul Öncesi Eğitimin İlke ve Yöntemleri**, 2. Baskı, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Reeves, Diona. L. (2007). Parent Involvement in Early Childhood Settings. Pace, USA <http://www.highreach.com/pdfs/PACEVol1-02.pdf> 22.11.2007 tarihinde alınmıştır.
- Tezel Şahin, Fatma. Ünver, Naim, (2005), “Okul Öncesi Eğitim Programlarına Aile Katılımı”, *Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi*, Mart, Cilt: 13, No: 1. <http://www.ksef.gazi.edu.tr/dergi/pdf/Cilt13-No1-2005Mart/nunver.pdf> 30.11.2007